

Нұрсұлтан Назарбаев 1940 жылы 6 шілдеде Алматы облысының Қарасай ауданына қарасты Шамалған ауылында Әбіш пен Әлжанның отбасысында дүниеге келген. 1940 жылы 6 шілдеде Іле Алатауының баурайындағы Үшқоңыр жайлауында Әбіш пен Әлжан Назарбаевтардың шаңырағында дүниеге келді. Оған әкешесі Нұрсұлтан деп ат қойды. Сәбиге ат таңдаудың өзі жатқан бір хикаяға айналды. Тойға жиналған ағайын-туыс түрлі есімдерді тұс-тұстан айтып жатты. Ең ақырында жаңа туған ұлдың әжесі Мырзабала мынадай ұсыныс білдірді: «Менің сүйікті немерем екі бірдей есімді алып жүрсін. Оның аты Нұрсұлтан болсын». Әлемдегі барлық әжелер секілді Мырзабала да немересінің азамат болып қалыптасуына ерекше еңбек сіңірді.

Әкесі – Әбіш 1903 жылы Алатаудың бөктерінде, Назарбай бидің шаңырағында өмірге келді. Әбіш Назарбаев көңілді, қадірлі адам болды. Ол тек қазақ тілінде ғана емес, орыс және балқар тілдерінде де еркін сөйлейтін. Әбіш қазақ және орыс әндерін беріліп айтатын, әңгімелескен адамын зейін қойып тыңдап, пайдалы кеңес бере білетін. Әбіш Назарбаев 1971 жылы қайтыс болды.

Анасы Әлжан 1910 жылы Жамбыл облысы Қордай ауданы Қасық аулындағы молданың отбасында дүниеге келді. Үшқоңырға жер аударылған әкесімен бірге келген Әлжан Әбішпен танысады. Ауыл арасында ән салу мен суырыпсалмалық өнерден оның алдына түсетін ешкім жоқ еді. Жарқын жүзді Әлжан ұлын үлкенді құрметтеуге, сыйлауға баулыды, оның ұлттық дәстүрлерге, ән-жырларға, салт-ғұрыптарға құштарлығын оятты. Әлжан Назарбаева 1977 жылы қайтыс болды.

Жасөспірім шағы Нұрсұлтан тек өз сыныбындағы ғана емес, мектептегі ең үздік оқушының бірі болды, сабақты зор ынта-ықыласпен оқыды. Ол өзінің аса құштарлығын білетін ағайын-туыстары әкеп берген кітаптардың бәрін оқып шығуға жан-тәнімен кірісті. Жас кезінде Іле Алатауының баурайында жазғы демалыс күндерінде әкесіне көмектесіп жүргенде тұңғыық жұлдызды аспан астында жанған алау маңына түнеген романтикалық сәттері де болды. Әке-шешесі осы өлкеде ежелгі заманда өмір сүрген бабалардың берік тұп-тамырынан сыр шертетін салиқалы әңгімелер айтып, жан-дүниені тербейтін әндер шырқайтын. Кез келген қазақ білмеуі ұят саналатын жеті ата туралы айтылатын. Ұрпақтан ұрпаққа жалғасып, қазақтың өткені мен болашағын жалғап келе жатқан халықтың осы бір ауыр, бірақ үйлесімді тіршілігінің мәңгі және аса мәнді екенін сезінетін. Ол, әсіресе, ежелгі аңыздар мен бабалардың наным-сенімдері туралы үлкендер айтатын әңгімелерді ықыласпен тыңдайтын.

Н.Назарбаев бірқатар ғылыми еңбектердің және әлеуметтік-экономикалық даму мәселелері мен қоғамдық-саяси тақырып бойынша кітаптардың авторы:

- «Важнейшее условие интенсификации» (А., 1983),
- «Стальной профиль Казахстана» (А., 1984),
- «Экономика Казахстана: реальность и перспектива становления» (А., 1988),
- «Без правых и левых» (М., 1991), «Стратегия развития Казахстана как суверенного государства» (А., 1992),
- «Стратегия ресурсосбережения и переход к рынку» (М., 1992),
- «Идейная консолидация общества как условие прогресса Казахстана» (А., 1993),
- «Нарық және әлеуметтік-экономикалық даму» (А., 1994),
- «Ғасырлар тоғысында» (А., 1996),
- «Евразийский союз: идеи, практика, перспективы» (М., 1997),
- «Тарих толқынында» (А., 1997),
- «О времени, о судьбах, о себе...» (Лондон, 1997),
- «Стратегия трансформации общества и возрождение евразийской цивилизации» (М., 2002),
- «Бейбітшілік кіндігі» (А., 2002),
- «Сындарлы он жыл» (А., 2002),
- «Еуразия жүрегінде» (А., 2005).
- «Қазақстан жолы» (А., 2012).
- «Тәуелсіздік белестері» (А., 2012).
- «Ғаламдық қоғамдастықты түбегейлі жаңарту стратегиясы және өркениеттер серіктестігі» (А., 2012) және т.б кітаптары бар.

ЖҮЗ ЖЫЛҒА
ТАТИТЫН ОН ЖЫЛ

ДЕСЯТЬ ЛЕТ,
РАВНЫЕ СТОЛЕТИЮ

«АСТАНА»
2003

**Қымбатты қазақстандықтар!
Қадірлі достар!
Құрметті меймандар!**

Бүгінгі күннің еліміздің тарихындағы, халқымыздың тағдырындағы алатын орны ерекше. Бүгін – біздің өміріміздегі ең ұлы, ең үлкен қасиетті ұлттық мерекеміз.

Иә, осыдан он жыл бұрын Тәуелсіз Қазақстан Республикасы дүниеге келген еді.

Осы жылдардың ішінде бұл жолдың сорабын алдымен Түркі қағанатын, кейіннен Қыпшақ конфедерациясы мен Қазақ хандығын құрған өзіміздің ұлы бабаларымыздың бұдан мың жарым жылдан астам уақыт бұрын тартқанын біз есімізден шығарған емеспіз.

Ойлансақ, армандағанмыз, аңсағанмыз осы емес пе еді! Бүгінгі күні, менің білуімше, көкірегі ояу кез келген азамат Тәуелсіздік маған емес, бізге, менің еліме не берді, қолымызды неге жеткізді деген сауалды өзіне қоймай тұра алмайды.

Осы мінбеде тұрып, ағымнан жарылып: бұл сауал-

дар менің өзіммен ілесе жүретін күнбе-күнгі серігім екенін, жатсам-тұрсам ойымнан еш кетпейтін қымбат сырласым, басқан қадамымды, көкейдегі ойымды аңдып тұратын сыншым екенін айтуым керек.

Көне «Күлтегін ескерткіші» жазуында: «Елін елдікті етті, жауын бейбіт етті», деген сөздер бар екен. Осыдан мың жылдан көп бұрын айтылып, тасқа қашалған бұл сөздер біздің басымыздағы бүгінгі жағдайға тікелей қатысы бар сияқты.

Ендеше біз, ең алдымен, осы жылдар ішінде шындығына келгенде, осындай биікке көтеріле алдық па, барлық жағынан да еркіндікке жете алдық па дейтін ең салмақты сауалға ашық жауап қайтаруымыз керек.

Біз ғасырлар бойы сан ұрпақтың санасына сартаптанып сіңісті болып кеткен бодандық сезімінен, тоталитарлық жүйенің бойымызды әбден меңдеп алған енжарлық, масылдық дертінен ақыр аяғына дейін аршыла алдық па?

Бір жәйттің басы ашық. Біз осы жылдар ішінде, сөз жоқ, талай ондаған жылдарға татырлық жолдан өттік. Біз еркін тыныстайтын, еңсе жазатын күйге көштік. Біздің санамызды, зейін-зердемізді, жанарымызды түмшалап келген бірталай көнерген сарқыншақтардан, теріс пайым-ұғымдардан арыла алғанымызға да күмән жоқ.

Яғни жоғарыдағы көп сауалдарға да қанағаттанарлық жауап бере аламыз. Барлығын бірдей шешпесек те, бағытымыз дұрыс дей аламыз.

Адам кешегісімен, қазіргісімен және келешегімен өмір сүреді. Қазіргі сәт тез өтеді, тез кешегіге, өткенге айналады. Яғни біз өмір бойы келешекке ұмтылумен ғұмыр кешеміз.

Бүгін күллі еліміз, барша отандастарымыз, сырт жерлердегі достарымыз Қазақстан Тәуелсіздігінің он жылдығын мерекелеу үстінде.

Бұл күн – менің өмірімдегі ең қасиетті күн, ал бүгінгі сөзім – өздеріңізге еліміз енді тәуелсіз ел болды деп жариялаған сәттен бергі ең бір жауапты сөзім.

Осының бәрін біз істедік! Көптеген күмәншілдерді де көзге ілгеміз жоқ. Әлемдік қаржы дағдарысына да қарағамыз жоқ. Бұл – біздің қабілетіміздің, мүмкіндіктеріміздің, күш-қуатымыздың, ой ниетіміз бен табандылығымыздың ең үздік белгісі.

Біз тәуелсіздікке қол жеткіздік. Біз бірлесіп жаңа ел орнаттық. Біз тәуелсіздікке талай тауқымет тартып жеттік. Біз оның мәнін терең сезіндік.

Ендеше бүгінгі күн – біздің ортақ қуанышымыз, біздің ортақ жеңісіміз.

Сіздерді, менің қымбатты отандастарым, осынау жарқын мерекемен құттықтаймын!

Біз өзімізге ең қымбат нәрсе еліміздегі **бейбіт өмір мен татулық**, тыныштық екенін, баршаның және әркімнің ортақ мақсат жолындағы бірігуі екенін қуаттадық.

Біз өзіміздің **экономикалық және әлеуметтік басымдықтарымызды** жария еттік, ал олар болса, қарапайым, қазақстандықтарға да, айдай әлемге де түсінікті дүниелер.

Ақыры, біз болашақ **мемлекетіміздің** әлеуметтік бағытын және оны халқымыздың мүддесі үшін жетілдіру жолдарын айқындадық.

Біз мемлекеттің қолында бар, өзіміздің көп ұлтты Отанымыздың әрбір азаматының қолында бар мүмкіндіктерге сүйеніп, ортақ шаңырағымыздың аясындағы – Қазақстан Республикасындағы достықты, сыйластық пен сенімді, татулық пен тұрақтылықты сақтауға міндеттіміз. Өзіміздің осы алтын қазынамызды ешкімнің де бүлдіруіне жол бермеуіміз керек.

Қымбатты отандастар!

Бұл жылдардың ішінде біз қатты өзгердік. Өткен уақыт біздің бойымыздағы әділетті аңсау сезімін ұштай түсті, біз өзімізге де, өзгелерге де талапшыл бола түстік, билікке де, өмірдің өзіне де талапшыл бола түстік.

Біздің осынау онжылдық мерекеміз – ұзақ жолда тынығатын белес емес, өткенімізді ой елегінен өткізіп, екшейтін уақыт.

Кей сәттерде біздің бойымызды мақтаныш пен қаяулық, сенім мен мазасыздық, ширығу мен шаршаушылық сезімі қатар билейді.

Жетістіктеріміз менмұндалап тұрғанмен, әлі кемшіндеріміз де аз емес. Біз еліміздің алдынан тосын тосқауылдардың, әсілінде өзіміз мүлде естен шығарған ескі тосқауылдардың көлденең тұра бастағанына да көз жеткізе бастадық.

Алғыс Рахмет Құрмет

Менің алғашқы ауыр тиген жылдары өзімізге жәрдемдесіп, жөн сілтеген халықаралық ұйымдарға және әлемдік қоғамдастық елдеріне ризашылығымды білдіргім келеді. Біз Қазақстанға шын көңілмен сенім артып, көмегін аямағандардың баршасына ақ алғысымызды арнаймыз!

Менің жағдайымды түсініп, әрдайым жанашырлық жасаған туысқандарыма, жақындарыма да ілтипатымды білдіремін.

Ең алдымен, мен қасиетті жерімізді сақтап, бізге мирас етіп, абаттандырған, ал бүгін, жаңа заман табалдырығында балалары мен немерелеріне тіршілік тағылымдарын дарытып жатқан әкелеріміз бен аналарымызға жүрекжарды алғысымды арнаймын.

Сіздердің жауынгерлік және еңбектегі ерліктеріңіз болмаса, төзімдеріңіз бен көрегендіктеріңіз болмаса, бүгін ешқандай мереке де болмас еді. Сіздердің алдарыңызда басымды иемін.

Біз бүгін сондай-ақ экономикалық дағдарыстың ең бір қатал жылдарында өз парыздарына адалдығын ардақтап, білім сынды баға жетпес құндылықты сақтап қалған, алдағы арайлы күндерден үмітін үзбеген өзіміздің мұғалімдерімізге, дәрігерлерімізге, ғалымдарымыз бен инженерлерімізге бас июге де тиіспіз.

Ендігі міндет – қол жеткен табыстарға тоқмейілсімей, Отанымыздың мерейін одан әрі өсіре беру.

Тәуелсіздік бізге бұрын-соңды көрмеген орасан зор мүмкіндіктер берді. Біз оны толықтай жүзеге асыруымыз қажет, асырамыз да.

Тәуелсіздік біздің алдымыздан жарқын болашаққа жол ашып берді. Біз сол жолдан ешқайда бұлтармай, алға баса береміз.

Тәуелсіз Қазақстан жасасын!

Сүйікті Отанымыз – Азат Қазақстан мәңгі құлпырып жайнай берсін, жарқырай берсін!

Баршаңызға бақыт, шаңырақтарыңызға шаттық тілеймін!